

**QORTI CIVILI
PRIM'AWLA
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE**

Illum 10 ta' Mejju, 2023

Rikors Guramentat Nru: 873/2020 AF

Barbarossa Excursions Limited (C-34973)

Hornblower Company Limited (C-14797)

**Alexander Caruana ezercenti fil-kummerc bhala
"Amazing Charters"**

**Paul Buttigieg ezercenti fil-kummerc bhala "Bella
Comino Ferry"**

**Joseph Hili ezercenti fil-kummerc bhala "Ta' Miema
Boat Services"**

Gozo Yachting and Diving Services Limited (C-18426)

**Raymond Xuereb ezercenti fil-kummerc bhala
"Optimum Private Charters"**

Supreme Travel Limited (C-16408)

Abela and Hearn Limited (C-85739)

Pleasure and Leisure Limited (C-18692)

**Jonathan Grech ezercenti fil-kummerc bhala "Joyride
Water Sports"**

Luzzu Cruises Limited (C-33710)

**George Attard ezercenti fil-kummerc bhala "Xlendi
Pleasure Cruises"**

**Jonathan Grech ezercenti fil-kummerc bhala "Sea
Trips"**

**Adam Debrincat ezercenti fil-kummerc bhala "Blue
Lagoon Watersports"**

vs

Awtorità ghat-Trasport f'Malta

**Comino Ferries Co-op Limited (Cooperative
Registration No. 118) ghal kull interest li jista' jkollha**

Il-Qorti:

Rat ir-rikors maħluf ta' Barbarossa Excursions Limited (C-34973), Hornblower Company Limited (C-14797), Alexander Caruana ezercenti fil-kummerc bhala "Amazing Charters", Paul Buttigieg ezercenti fil-kummerc bhala "Bella Comino Ferry", Joseph Hili ezercenti fil-kummerc bhala "Ta' Miema Boat Services", Gozo Yachting and Diving Services Limited (C-18426), Raymond Xuereb ezercenti fil-kummerc bhala "Optimum Private Charters", Supreme Travel Limited (C-16408), Abela and Hearn Limited (C-85739), Pleasure and Leisure Limited (C-18692), Jonathan Grech ezercenti fil-kummerc bhala "Joyride Water Sports", Luzzu Cruises Limited (C-33710), George Attard ezercenti fil-kummerc bhala "Xlendi Pleasure Cruises", Jonathan Grech ezercenti fil-kummerc bhala "Sea Trips", Adam Debrincat ezercenti fil-kummerc bhala "Blue Lagoon Watersports, li permezz tieghu wara li gie premess illi:

Din hija kawża dwar leżjoni *da parte* tal-intimata Awtorità u kif ukoll, sa fejn hi parteċipi, tal-intimata Comino Ferries Co-op, tad-dritt Komunitarju *inter alia* r-Regolament Nru 3577/92 li japplika l-prinċipju ta' libertà li jiġu pprovduti servizzi għat-trasport marittimu fi ħdan l-Istati Membri (kabotaġġ marittimu) (ir-"**Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu**"), u, tal-ligi nostrana.

Għal kull buon fini qiegħed jiġi ppreċiżat illi din il-kawża qiegħda ukoll ssir ai termini tal-Artikolu 843(1) tal-Kodiċi tal-Organizzazzjoni u l-Proċedura Ċivili u dan wara li l-mandat ta' inibizzjoni fl-ismijiet *Barbarossa Excursions Limited v. Awtorità għat-Trasport f'Malta* numru 109/2020/TA gie milqugħ parzjalment minn din l-Onorabbli Qorti fl-14 ta' Frar 2020.

A. Dikjarazzjoni tal-Fatti

Għal għexieren ta' snin bosta mir-rikorrenti ilhom joffru servizzi ta' transport marittimu bejn Malta u Kemmuna kif ukoll bejn Għawdex u Kemmuna.

Is-segwenti rikorrenti joffru dawk is-servizzi ta' transport marittimu magħrufa bħala *unscheduled services*:

- a. Barbarossa Excursions Limited (C34973);
- b. Hornblower Company Limited (C14797);
- c. Alexander Caruana (ID 53479M) eżerċenti fil-kummerċ bħala "Amazing Charters";
- d. Paul Buttigieg (ID 11492G) eżerċenti fil-kummerċ bħala "Bella Comino Ferry";
- e. Joseph Hili (ID 3782G) eżerċenti fil-kummerċ bħala "Ta' Miema Boat Services";
- f. Gozo Yachting and Diving Services Ltd (C18426);
- g. Raymond Xuereb (ID 40092G) eżerċenti fil-kummerċ bħala "Optimum Private Charters";
- h. Supreme Travel Limited (C16408);
- i. Abela and Hearn Limited (C85739);
- j. Pleasure and Leisure Limited (C18692);
- k. Jonathan Grech (ID 9789G) eżerċenti fil-kummerċ bħala "Joyride Water Sports";
- l. Luzzu Cruises Limited (C33710);
- m. George Attard (ID14469G) eżerċenti fil-kummerċ bħala "Xlendi Pleasure Cruises";
- n. Jonathan Grech (ID22481G) eżerċenti fil-kummerċ bħala "Sea Trips";
- o. Adam Debrincat (ID13999M) eżerċenti fil-kummerċ bħala "Blue Lagoon Watersports".

L-*unscheduled services* offruti mir-rikorrenti jikkonsistu f'servizzi ta' *non-scheduled charters*, *pre-booked trips* u eskursjonijiet, fost servizzi oħra, u jkopru domanda importanti fis-suq tas-servizzi tat-transport marittimu kemm għal nies li jgħixu fil-gżejjer Maltin u kemm għat-turisti.

Ir-rikorrenti, li huma '*Community shipowners*' ai termini tal-Artikolu 2(2) tar-Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu, huma awtorizzati biex joffru s-servizz ta' ġarr ta' passigġieri ai termini tal-licenzja Commercial Vessel Certification.

Fis-27 ta' Mejju 2019 l-Awtorità intimata ħarget *Request for Proposals for a Public Service Concession Contract for the*

Provision of Passenger Ferry Services between Malta and Comino b'numru ta' referenza TM_RFP001/2019 (l-**RfP**) (anness u mmarkat ma' dan ir-rikors ġuramentat bhala **Dokument SME1**). Illi t-terminu ta' skadenza ta' dan l-RfP kien 28 ta' Ġunju 2019, biss però, dan ġie sussegwentement estiż għat-2 ta' Lulju 2019.

L-Awtorità intimata ħarġet sitt settijiet ta' kjarifiki relatati mal-RfP. Dawn huma kollha annessi ma' dan ir-rikors ġuramentat u mmarkati bhala **Dokument SME2** sa **Dokument SME7**.

Fl-istess żmien, u ċioè fit-2 ta' Ġunju 2019, fil-media nazzjonali ġie rapportat li, "[a] spokesman for Transport Malta said the public-run service will not replace the existing private ferry services but will complement them. The new service will, however, be given priority. For example, no other vessels will be allowed to berth at the same time as the scheduled service. It is also envisaged that the existing berthing facilities will be upgraded" ("l-Istqarrija Pubblika"). L-artiklu rilevanti huwa anness u immarkat **Dokument SME8**.

L-impenn tal-Awtorità intimata f'din l-Istqarrija Pubblika, li l-*private ferry service* eżistenti għandu jibqa' għaddej u li l-*berthing facilities* kellhom jiġu "upgraded", u ċioè imtejba u amiljorati, jirrifletti r-responsabilitajiet tal-Awtorità intimata naxxenti mil-ligi li, *inter alia*, għandha "tipprovdi, iżżomm, tiżviluppa, ittejjeb u tħaddem portijiet f'Malta u l-faċilitajiet li jmorru magħhom",¹ "tmexxi 'l quddiem faċilitajiet tat-trasport f'Malta u b'mod partikolari l-użu tal-portijiet u r-registrazzjoni taħt il-bandiera Maltija ta' vapuri, dgħajjes, jottijiet u bastimenti",² u "timplimenta kull obbligu tal-Komunità Ewropea li jkollhom x'jaqsmu ma' ħwejjeġ marbuta mal-funzjonijiet tagħha".³

Kien hemm biss oblatriċi waħda li tefgħet offerta għal dan l-RfP u dik l-oblatriċi kienet l-intimata Comino Ferries Co-op Limited.

---

¹ Kap. 499 tal-ligijiet ta' Malta, Artiklu 8(e).

² Ibid, Artiklu 6(1)(c).

³ Ibid, Artiklu 6(1)(l).

L-Awtorità intimata rrakomandat lill-istess intimata Comino Ferries Co-op Limited bħala r-rebbieħa tal-RfP u dan permezz ta' ittra datata 2 ta' Awwissu 2019, però ppublikata biss fl-4 ta' Awwissu 2019 fuq www.etenders.gov.mt.

Kif irriżulta mill-ġbir tal-provi fil-proċedura relattiva għall-mandat ta' inibizzjoni numru 109/2020/TA, fil-25 ta' Ottubru 2019 l-intimati daħħlu f'*Concession Agreement for the Public Service Concession for the Provision of Passenger Ferry Services Between Malta and Comino* (il-"**Concession Agreement**") u dan wara li l-RfP ġie aġġudikat favur l-intimata Comino Ferries Co-op Limited (ara anness ma' dan ir-rikors ġuramentat u mmarkat bħala **Dokument SME9**).

Il-*Concession Agreement* jaqra hekk:

- a. 1.1. *The Authority hereby grants the Operator the right to provide scheduled passenger ferry services between Ċirkewwa/Marfa and Comino (hereinafter referred to as "the Services") [...].*
- b. 3.2. *The Operator shall enjoy priority use of the Landing Places at Ċirkewwa and Marfa, Malta and Blue Lagoon and Santa Marija in Comino.*
- c. 2.1. *Services shall be provided on the routes specified in Clause 1.1 above in accordance with the timetable as established in Schedule 1 to this Agreement ("the Schedule of Operation").*
- d. 2.2 *The Operator shall, on a yearly basis for the duration of this Agreement, publish a timetable which will include any extra sailings that the Operator shall be providing.*
- e. 2.4. [...] *failure on the part of the Operator to adhere to the Schedule of Operation, the Operator shall be subject to a penalty stipulated pursuant to Schedule 5 to this Agreement.*
- f. 4.1. *The Operator shall [...] from the date of the signing of this Agreement and for the period of this Agreement*

provide the Services employing a minimum of one (1) brand new Eco vessel within the first year of operation from the signing of this Agreement and another brand new Eco vessel within eighteen (18) months of operation from the signing of this Agreement to operate this service with the specifications outlined in Schedule 6 to this Agreement ("the Vessels").

- g. 8.2. The Operator acknowledges that the Authority has reserved and shall always have the right to grant, at its sole discretion, permits and assignments affecting lands and facilities owned or administered by it and authorisations in respect of transport and other services which are outside the scope of this Agreement to other persons, firms or corporations on commercial conditions substantially comparable to those imposed on the Operator. On the other hand, the Authority accepts and undertakes not to grant authorisations, licences or permissions to any other person, physical or legal, to perform, carry out or exercise any activity which is comparable to the Services. The Authority also undertakes to endeavor to ensure that no other person does perform, carry out or exercise any activity which is comparable to the Services, by means of the appropriate enforcement measures.*
- h. 15.1. The Services shall be provided by the Operator for a minimum period of fifteen (15) years ("Contract Period") which shall be calculated from the last date of signature of the contract, unless terminated earlier in accordance with the provisions of this Agreement.*
- i. 15.2. The Operator shall, however, be obliged to continue to provide the Services after the expiry of the Contract Period in accordance with the provisions of this Agreement until the Authority shall have selected another Operator.*
- j. 16.2. The Operator shall commence Operations in accordance with Schedule 1 of this agreement by the*

25th January 2020 or within three (3) months from the signing of the Agreement, whichever comes first.

Ftit xhur wara u fit-13 ta' Jannar 2020, l-Awtorità intimata ħarget *Port Notice No. 01/2020 Ref: TM/PYD/32/19* u li kienet tghid li ġej:

The Authority wishes to bring to the attention of all Owners, Operators, Masters and Crew of Commercial Vessels the new scheduled passenger ferry services between Malta and Comino. Following the issue of the Request for Proposals TM RFP001/2019 for the 'Provision of Scheduled Passenger Ferry Services between Malta and Comino', and the successful completion of this competitive process to identify a suitable Operator for the provision of this service, the Authority shall enter into an agreement with the successful bidder for a period of 15 years starting 25th January 2020.

In terms of the agreement, the Authority will be granting the Operator the exclusive right to provide scheduled passenger ferry services by sea on the route between the coastal area covering Cirkewwa South Quay to Marfa, Malta and the landing places found therein, and the berthing facilities and landing places in Blue Lagoon and Santa Marija Bay in Comino at all times. The Authority shall not authorise other passenger ferry operators to provide the same and/or similar services with the same rights on this route. All the berthing facilities and landing places are indicated in the attached respective charts, whereas the coastal area is indicated in Magenta on the attached Chart (1) 'Coastal Area — Comino Ferry', Chart (2) Priority Berthing Landing Places — Cirkewwa, Chart (3) Priority Berthing Landing Place — Marfa, Chart (4) Priority Berthing Landing Place — Blue Lagoon, Chart (5) Priority Berthing Landing Place — Santa Marija Bay.

These exclusive rights shall not affect the transport services provided to Comino Hotel or any other tourist and holiday accommodations in Comino, their guests, employees, service providers and any other person requiring access to these destinations and their property by Kemmuna Limited or other service provider replacing same . These transport

services shall remain unrestricted and unhindered at all times.

The Operator shall not have any exclusive berthing rights but shall enjoy priority berthing rights at the landing places in Cirkewwa and Marfa, Malta and in Blue Lagoon and Santa Marija Bay, Comino marked in the Annex of this Port Notice. Owners, Operators and Masters and Crew of Commercial vessels are directed to observe and comply with the above directions as of the 25th of January, 2020. Legal and enforcement action will be taken in the event of any non-compliance.

Dan il-Port Notice huwa anness ma' dan ir-rikors ġuramentat u mmarkata bhala **Dokument SME10**.

Fit-22 ta' Jannar 2020 ir-rikorrenti talbu l-ħruġ ta' mandat ta' inibizzjoni kawtelatorju bin-numru 109/2020 li jinibixxi l-Awtorità intimata milli:

- a. *Ddahhal fis-sehh il-Port Notice 1/2020, datata 13 ta' Jannar 2020 u senjatament, izda mhux limitatament, milli talloka u/jew taghti lil terzi 'priority berthing rights at the landing places in Cirkewwa and Marfa and in Blue Lagoon and Santa Marija Bay, Comino marked in the annex of this Port Notice', kopja ta' liema Port Notice, bl-annexes relattivi, hija hawn annessa u mmarkata bhala Dok. 'A';*
- b. *Tezegwixxi, jew ddahhal fis-sehh, kwalsiasi ftehim milhuq ma' terzi wara 'RFP001/2019 – Request for Proposals for a Public Service Concession Contract for the Provision of Passenger Ferry Services Between Malta and Comino', kopja ta' liema Request for Proposals hija hawn annessa u mmarkata bhala Dok. 'B'".*

Dan il-mandat intlaqa' provvizorjament fl-istess ġurnata.

Dan il-mandat ta' inibizzjoni kawtelatorju mbagħad ntlaga' parzjalment u b'mod definittiv permezz ta' digriet kamerali fl-14 ta' Frar 2020 u dan kif ġej:

*Għaldaqstant għar-ragunijiet fuq imsemmija din il-Qorti, fil-waqt li qegħdha **tiċhad it-tieni talba** qed **tilqa' l-ewwel talba parzjalment u limitatament** għar-ragunijiet u fis sens kif spjegati aktar 'l fuq. Għalhekk il-Qorti filwaqt li qegħdha tikkonferma d-digriet provvisorju tagħha qed tvarjah fis-sens kif provvdut fl-akkoljiment parzjali u limitat sa fejn jirrigwarda l-ewwel talba tar-rikorrenti u ċ-ċaħda totali tat-tieni talba.*

Spejjes ta' dawn il-proċeduri jibqgħu bla taxxa.

Dan id-digriet huwa anness ma' dan ir-rikors ġuramentat u mmarkat bħala **Dokument SME11**.

Il-moll ta' Comino Blue Lagoon, li hu milqut bil-*Concession Agreement* u l-*Port Notice* u li hu l-moll kruċjali għas-servizzi tat-trasport li joffru r-rikorrenti, għandu minnu innifsu restrizzjonijiet fiżiċi kif hu ben saput mill-Awtorità intimata, billi jista' jintrabat miegħu bastiment wieħed biss b'tali mod li bastiment li jkun jrid jorbot mal-moll jrid jistenna lil ta' qabel joħrog qabel jkun jista' jidhol hu. Naturalment hemm mollijiet oħra milquta bil-*Concession Agreement* u l-*Port Notice* li huma ugwalment importanti għal uħud mir-rikorrenti u li għandhom ir-restrizzjonijiet tagħhom wkoll.

Fil-prattika, nonostante d-digriet tal-Qorti tal-14 ta' Frar 2020, ir-rikorrenti qed isibu tfixkil kbir biex jidhlu, jirmunkaw u jgħabbu u jhottu lill-passiggieri tagħhom minn Comino Blue Lagoon u dan minhabba li l-kooperattiva intimata qed tikkapparra għal hin twil dan il-moll. Illi *in oltre* hemm riskju reali li r-rikorrenti jsibu l-istess natura ta' tfixkil fil-mollijiet l-oħra milquta bil-*Concession Agreement* u l-*Port Notice*.

Wieħed irid iżid li r-rikorrenti qed jiġibtu mar-realtà ġdida dettata mill-emergenza tas-saħħa pubblika kkaġunata mill-pandemija tal-COVID-19 u fil-fatt kien hemm ftit ħafna traffiku minn dawn il-mollijiet in kwistjoni minn Marzu 2020 sal-lum il-ġurnata. Dan ipprezenta ostaklu ieħor apparti l-*Concession Agreement* u l-*Port Notice*, kif spjegat aktar l'isfel, sabiex ir-rikorrenti joffru s-servizz li dejjem kienu joffru lis-suq rilevanti.

B. Il-Kawża Odjerna

Skond il-Preambolu tar-Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu,

Billi l-abolizzjoni ta' restrizzjonijiet dwar l-għoti ta' servizzi ta' trasport marittimu fi ħdan l-Istati Membri hi meħtieġa biex ikun stabbilit suq intern; billi s-suq intern għandu jkun fih zona li fiha l-moviment liberu ta' oġġetti, persuni, servizzi u kapital hu assigurat;

Billi għalhekk il-libertà biex jiġu pprovduti s-servizzi għandha tkun applikata għat-trasport marittimu ġewwa Stati Membri;

Billi l-benefiċċjarji ta' din il-libertà għandhom ikunu l-proprjetarji ta' vapuri tal-Komunità li joperaw vapuri reġistrati fi u li jtajru l-bandiera ta' Stat Membru ....

Għaldaqstant, ai termini tar-Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu hemm is-segwenti obbligi li jorbtu l-iStat Malti u inkluż l-Awtorità intimata:

Artikolu 1

1. Sa mill-1 ta' Jannar 1993, il-libertà li jiġu pprovduti s-servizzi ta' trasport marittimu ġewwa Stat Membru (kabotaġġ marittimu) għandu japplika għal proprjetarji ta' vapuri tal-Komunità li jkollhom il-vapuri tagħhom irreġistrati fi, u jtajru l-bandiera ta' Stat Membru, sakemm dawn il-vapuri jkunu konformi malkundizzjonijiet kollha biex jagħmlu kabotaġġ f'dak l-Istat Membru, inklużi vapuri rreġistrati f'Euros, ladarba dak ir-Registru jkun approvat mill-Kunsil

Artikolu 4

1. Stat Membru jista' jagħmel kuntratti ta' servizz pubbliku ma' jew jimponi obligazzjonijiet ta' servizz pubbliku bħala kundizzjoni għall-għoti ta' servizzi ta' kabotaġġ, fuq kumpanniji ta' ġarr marittimu li jipparteċipaw f'servizzi regolari lejn, minn u bejn gzejjer.

Kull meta Stat Membru jagħmel kuntratti ta' servizz pubbliku jew jimponi obligazzjonijiet ta' servizz pubbliku, dan għandu jagħmel hekk fuq bażi mhux diskriminatorja għar-rigward ta' proprjetarji ta' vapuri tal-Komunità.

2. Meta jiġu imposti obligazzjonijiet ta' servizz pubbliku, Stati Membri għandhom ikunu llimitati għal htigijiet dwar portijiet li jkunu servuti, regolarità, kontinwità, frekwenza, kapaċità li jipprovdu s-servizz, rati li għandhom jiġu mitluba u l-persunal tal-vapur. Meta jkun applikabbli, kull kumpens għal obligazzjonijiet ta' servizz pubbliku għandu jkun disponibbli lill-proprjetarji kollha tal-vapuri tal-Komunità.

3. Kuntratti eżistenti ta' servizz pubbliku jistgħu jibqgħu fis-seħħ sad-data ta' l-iskadenza tal-kuntratt rilevanti.

L-Awtorità intimata imponiet żewġ restrizzjonijiet fuq il-libertà li jiġu pprovvuti s-servizzi ta' trasport marittimu ġewwa Stat Membru permezz tal-*Concession Agreement* u tal-*Port Notice* li, fl-umli fehma tar-rikorrenti, huma fundamentalment inkompatibbli mal-liġi *inter alia* l-obbligi surriferiti fir-Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu u dan kif ġew interpretati mill-Kummissjoni Ewropea u mill-Qrati tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea.

Dawn ir-restrizzjonijiet huma s-segwenti:

- a. l-esklussività vestita fl-intimata Comino Ferries Co-op Limited għal ħmistax-il sena għal dak li huwa *scheduled services* mill-Marfa, Ċirkewwa u Kemmuna, liema perjodu jista' saħansitra jittawwal sakemm l-Awtorità intimata issib operatur ieħor;⁴ u
- b. il-*priority berthing* li japplika fil-*landing places* rilevanti kollha u dan fil-konfront anke tal-*unscheduled services*, liema *priority berthing* la hu definit u lanqas limitat b'xi ħin fil-*Concession Agreement*.

---

⁴ Klawżoli 15.1 u 15.2 tal-*Concession Agreement*.

Dawn ir-restrizzjonijiet huma parti integrali mill-*Concession Agreement* u indiviżibbli tant li mingħajrhom il-*Concession Agreement* ma jibqgħalux skop li jibqa' jeżisti.

Skont il-liġi nostrana u dik Komunitarja, l-Awtorità intimata setgħet biss tintervjeni fis-suq u tidhol fil-*Concession Agreement* u tikkontempla restrizzjonijiet biss jekk hemm każ ġenwin u reali li s-servizz ma setax jiġi offrut għal kull rotta konċernata b'mod sodisfaċenti minhabba l-inadegwatezza tas-suq u cioè għax il-forzi tad-domanda u tal-provvista fuq is-suq ma jaħdmux tant li jista' jkun hemm il-potenzjal ta' dak li jissejjaħ *market failure* jekk ma jsirx tali intervent fis-suq mill-Awtorità.

Evidentement dan mhux il-każ fis-suq odjern.

Minkejja l-allegazzjoni li l-Awtorità intimata daħhlet f'*ħafna studju u xogħol u nefqa*,⁵ ir-rikorrenti jissottomettu li ma hemm l-ebda każ ġenwin u reali ta' servizz pubbliku u anzi l-Awtorità intimata abbużat mid-diskrezzjoni li l-iStati Membri jgawdu f'dawn iċ-ċirkostanzi, u dan kif ser jiġi ppruvat f'din il-kawża. Biss però, u anke f'dan l-istadju huwa evidenti li l-Awtorità intimata lanqas kienet munita b'**informazzjoni bażika** sabiex setgħet tagħmel l-għarbiel dwar il-każ ta' servizz pubbliku u dan meta kienet hi stess li kkonfermat li ma għandiex f'idejha informazzjoni fuq kemm hemm passiġġieri li jivjaggaw bejn Malta u Kemmuna (!)⁶ u għalhekk ċertament ma għandiex informazzjoni fuq il-volum u l-frekwenza tat-traffiku bejn iż-żewġ gżejjer.

Anke jekk huwa l-każ li hemm każ ġenwin u reali ta' servizz pubbliku, mingħajr tlaqliq irid jingħad li dawn iż-żewġ restrizzjonijiet, waħedhom kif ukoll f'daqqa, jikkostitwixxu restrizzjoni fuq il-moviment liberu tas-servizzi fis-suq intern,

---

⁵ Ara r-risposta li daħhlet l-Awtorità intimata fl-atti tal-mandat ta' inibizzjoni numru 109/2020/TA.

⁶ Estratt minn *Clarification Note 5* datat 17 ta' Gunju 2019 parti mit-Tender u mmarkat bhala Dokument SME6:

Question 1:

Does the Authority have an estimation of how many passengers use the ferry between Malta and Comino as this will have a bearing on the outcome of the Business Plan?

Reply to Question 1

The Authority is not in possession of published official statistical information in this regard and hence cannot provide such numbers.

liema restrizzjonijiet mhux permessi skont l-istess Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu kif ukoll skont prinċipju ġenerali emananti mit-Trattati, senjatament, li restrizzjonijiet ta' dan it-tip jridu jkunu: (i) neċessarji ġustifikati b'raġunijiet imperattivi fl-interess ġenerali; u (ii) fi kwalunkwe każ idoneji sabiex jintlaħqu l-għanijiet tal-Awtorità intimata; u (iii) li jirrispettaw il-prinċipju tal-propozzjon alità u bl-ebda mod ma jeċċedu dak li hu neċessarju għal kisba ta' dan l-iskop.

Kif ser jiġi trattat f'aktar dettall f'din il-kawża, ir-restrizzjonijiet sottolineati aktar 'il fuq mhux neċessarji għaliex is-suq kien qiegħed joffri servizz ta' transport bejn iż-żewġ gzejjer li kien adegwat, konsistenti u sikur. Illi, u mingħajr preġudizzju għal dan, u li kieku, għal grazzja tal-argument, kien hemm xi għan (li għadu injot għar-rikorrenti) tal-Awtorità intimata li kien jirrikjedi xi restrizzjoni, anke hawn ir-restrizzjonijiet imposti mill-Awtorità huma oneruzissimi u disproportjonati.

Kif ser jiġi ppruvat u trattat f'din il-kawża, dawn ir-restrizzjonijiet huma assolutament illegali u indifensibbli min-naħa tal-Awtorità intimata u din l-Onorabbli Qorti ser tkun qiegħda tintalab sabiex twarrab dawn ir-restrizzjonijiet odjerni.

Sakemm dawn ir-restrizzjonijiet, jew min minhom u/jew xi restrizzjoni oħra simili li tista' tiġi imposta fil-pendenza ta' dawn il-proċeduri, jibqgħu fis-seħħ, ir-rikorrenti qiegħdin jiġu effettivament esklużi mis-suq li kien l-għejxien tagħhom għal għexieren ta' snin u dan bi preġudizzju kbir li jsarraff anke u mhux biss f'telf pekunjarju.

Irriżulta fil-prattika li l-*priority berthing*, jagħti esklussivita' sħiħa jew kwazi-esklusivita' sħiħa b'mod kostruttiv lill-kooperattiva intimata fil-moll ta' Comino Blue Lagoon, minħabba li l-infrastruttura ta' dan il-moll ma jiflaħx aktar minn dgħajsa waħda f'kull waqt, u minħabba li l-ħin reali ta' kif wieħed jidhol, jirmonka, jnizzel u jgħabbi lin-nies u jerga' jħoll u joħroġ flimkien mal-iskeda imposta fil-*Concession Agreement*, ma jifdalx wisq ħin biex ir-rikorrenti jkunu jistgħu joffru s-servizz tagħhom b'mod adegwat. Illi jista' jirriżulta li l-istess tip ta' esklussività kostruttiva tista' timmaterjalizza fuq mollijiet oħrajn

skont il-każ diment li dan il-mollijiet jibqgħu aggravati bi *priority berthing*.

Din is-sitwazzjoni li irriżultat fil-prattika qiegħda fil-fatt ikollha l-effett li teskludi mis-suq lir-rikorrenti.

Ir-realtà ġdida tas-suq kkaġunata bil-miżuri restrittiva imposti mill-awtoritajiet tas-saħħa kif ukoll bit-twaqqif tal-ivvjaġġar lejn Malta kompiet tiggrava din is-sitwazzjoni u r-rikorrenti issa qegħdin fix-xifer tal-preċipizju li jjeqfu joffru dan is-servizz għal dejjem.

Din il-ħsara hija riżultat diretta tan-nuqqas tal-Awtorità intimata li naqset:

- a. Li tonora l-ligi nostrana u dik Komunitarja dwar kabotaġġ marittimu;
- b. Li tonora l-obbligi legali tagħha bħala Awtorità li tara li jkun hemm facilitajiet u infrastruttura adegwata biex l-operaturi jkun jistgħu jaqdu d-domanda fuq is-suq;
- c. Li, akkost li tiżgwi serjament il-pubbliku, fosthom lir-rikorrenti u l-passiġġieri li juzaw is-servizzi tagħhom, naqset li tonera l-wegħdi pubblici li ghamlet fl-Istqarrija Pubblika.

Din is-sitwazzjoni ta' esklużjoni mis-suq, li qed ibatu minnha r-rikorrenti u ultimament il-konsumatur aħħari tas-servizz, qed tigi ppeggorata mill-attitudni tal-kooperattiva intimata li fir-realtà u mingħajr punizzjoni mill-Awtorità intimata qed tokkupa kemm jista' jkun fit-tul u għall-kumdità tagħha l-moll ta' Comino Blue Lagoon Limited bid-dgħajsa tagħha.

Tispikka wkoll id-diskriminazzjoni sfaċċata kontra r-rikorrenti mill-Awtorità intimata billi:

- a. filwaqt li ħadet ħsieb li l-kooperattiva intimata kellha fejn titrakka fil-moll u saħansitra jkollha *priority berthing*, naqset li tiegħu ħsieb li tara li r-rikorrenti, li ukoll jissupplixxu domanda importanti fis-suq, ukoll

ikollhom, jekk mhux *priority berthing*, almenu possibilita' ta' *berthing* xierqa u adegwata. Dan juri n-nuqqas ta' sensitività ta' l-Awtorità intimata mhux biss lejn ir-rikorrenti infushom imma anki lejn il-passiġġieri daqs li kieku dawn tal-aħħar huma *second class citizens (or tourists)*, meta fir-realtà l-Awtorità intimata għandha l-obbligu li tipprotegi l-interessi ta' kull passiġġier u mhux ta' wieħed a spejjeż tal-ieħor.

- b. waqt li l-Awtorità intimata ħadet hsieb, kif inhu xieraq, li ma tippreġudikax il-pożizzjoni tas-servizzi tat-trasport provduti lil Comino Hotel u akkomodazzjoni turistici oħra f'Kemmuna, kif jidher mill-paragrafu 3 tal-*Port Notice*, l-Awtorità intimata ma ħadietx hsieb bl-istess mod li tara li l-interessi tar-rikorrenti u l-passiġġieri tagħhom ma jkunux ippreġudikati; u
- c. waqt li l-Awtorità assigurat li jkun hemm *enforcement measures* kontra min joffri servizzi simili għall-kooperattiva intimata⁷ u kontra min ma josservax il-*priority berthing rights* tal-kooperattiva,⁸ l-Awtorità intimata naqset li tipprovidi għal *enforcement measures* kontra il-kooperattiva jekk din tfixkel servizzi oħrajn fis-suq kif filfatt qed jiġri fil-prattika.

Apparti li r-rikorrenti ġew ingannati mill-Istqarrija Pubblika tal-Awtorità intimata li s-servizz tagħhom mhux ser ikun affettwat negattivament u li l-facilitajiet kienu ser jigu mtejjba u ammiljorati, huma kellhom *legitimate expectation* li l-Awtorità intimata tara li l-pożizzjoni tagħhom bħala operatori li joffru servizz pubbliku lill-passiġġieri ma tiġiex preġudikata (i) għax hija l-Awtorità stess li qed tagħtihom liċenzja biex joperaw u qed tagħtihom liċenzja għax għandhom servizz rikjest mis-suq liema servizz ilu jiġi rikjest għal ħafna snin, u (ii) għaliex il-pubbliku għandu d-dritt jistenna u jippreżumi li Awtorità pubblika ffinanzjata minn fondi pubblici taqdi dmirijietha skont il-liġi u tara li d-domanda kollha fis-suq tista' tintlaħaq, flok ma tintervjeni f'suq viabli u tiddistruġgi bl-intervent tagħha stess

---

⁷ Ara klawżola 8.2 tal-Concession Agreement.

⁸ Ara l-aħħar paragrafu tal-Port Notice.

parti mill-provvista fis-suq bir-riżultat li tħalli parti mid-domanda mhux sodisfatta u bla għażla fis-suq jew inkella tħallas il-prezz li toqgħod tħares u tistenna f'nofs ta' baħar fuq dgħajsa tispera li xi darba jirnexxielha torbot mal-*berth*. Tassew dan huwa nuqqas serju ħafna mill-Awtorità intimata u kontradizzjoni kbira li għaliha qed ibatu serjament ir-rikorrenti.

Intalbet din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara illi l-*Port Notice No. 01/2020 Ref: TM/PYD/32/19* datata 13 ta' Jannar 2020 tikser il-liġi u konsegwentement, tgħaddi sabiex tiddikjara lill-istess nulla, invalida u mingħajr effett;
2. Tiddikjara u tiddeciedi illi l-*Concession Agreement for the Public Service Concession for the Provision of Passenger Ferry Services Between Malta and Comino* datat 25 ta' Ottubru 2019 bejn l-Awtorità intimata u l-kooperativa intimata jikser il-liġi, u konsegwentement, tgħaddi sabiex tiddikjara lill-istess null, invalidu u mingħajr effett;
3. Tiddikjara u tiddeciedi illi (i) bil-ħruġ tal-*Port Notice No. 01/2020 Ref: TM/PYD/32/19* datat 13 ta' Jannar 2020 u/jew (ii) bl-eżekuzzjoni u bl-implementazzjoni tal-*Concession Agreement for the Public Service Concession for the Provision of Passenger Ferry Services Between Malta and Comino* datat 25 ta' Ottubru 2019; l-Awtorità intimata naqset mill-obbligi tagħha fil-liġi *inter alia* taħt Artikolu 1 u 4 tar-Regolament 3577/92 dwar il-kabotaġġ marittimu;
4. Tiddikjara u tiddeciedi illi b'riżultat tal-aġir tal-intimati, jew min minnhom, ir-rikorrenti soffrew danni li għalihom huma unikament responsabbli l-intimati jew min minnhom;
5. Tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrenti okkorrendo bin-nomina ta' periti nominandi;
6. Tordna lill-intimati, jew min minnhom, jħallsu lir-rikorrenti d-danni hekk likwidati minn din l-Onorabbli Qorti,

bl-ispejjeż, inkluż, dak tal-mandat ta' inibizzjoni numru 109/2020/TA.

Għal kull buon fini, u minħabba l-inċidenza tad-dritt Kommunitarju fuq il-vertenza odjerna, ir-rikorrenti qegħdin minn issa jirriżervaw kull dritt li jitolbu lil din l-Onorabbli Qorti, anke f'din l-istanza, sabiex titlob referenza preliminari fuq mistoqsijiet appartjenti dritt Kommunitarju lill-Qrati tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea u/jew li titlob l-opinjoni *amicus curiae* tal-Kummissjoni Ewropea fuq mistoqsijiet appartjenti dritt Kommunitarju.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat ir-risposta ġuramentata ta' Comino Ferries Co-op Limited permezz ta' liema ġie eċċepit illi:

Preliminarjament, ir-rikors mahluf tal-atturi fih bosta kummenti u hwejjeg mhux mehtiega, u għalhekk huwa kolpit bl-artikolu 159 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili.

Bla hsara ghas-sueċċepit, kull wiehed mill-atturi jrid jipprova l-interess guridiku tieghu fil-kawza minnu promossa.

Bla hsara ghas-sueċċepit, dina l-Onorabbli Qorti m'għandhiex gurisdizzjoni sabiex tissindika jew tistharreg is-siwi jew il-validità ta' sejha għal offerti għal koncessjoni pubblika, billi dik il-gurisdizzjoni hija espressament riservata mil-ligi lill-Bord ta' Revizzjoni dwar Kuntratti Pubblici.

Bla hsara għall-premess, din l-azzjoni hija rritwali u inammissibbli billi l-atturi kollha kellhom rimedju ordinarju taht l-artikoli 98 u 106, fost disposizzjonijiet oħra, tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Koncessjoni, u per konsegwenza huma prekluzi milli jressqu din l-azzjoni.

Bla hsara għall-premess, l-azzjoni attrici hija wkoll perenta a tenur tal-artikolu 469A(3) tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili.

Bla hsara ghas-sueccepit, l-eccipjenti ma kkagunat ebda danni lill-atturi; anzi, huma l-atturi li qed jikkagunaw danni lill-eccipjenti stante l-kontestazzjonijiet vessatorji u temerarji tagħhom, u għalhekk l-eccipjenti qed tiriserva kull dritt t'azzjoni tagħha kontra l-atturi għar-rizarciment tad-danni li garrbet s'issa u li għadha qed iggarab.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjez kontra l-atturi, li huma minn issa ngunti in subizzjoni.

B'riserva wkoll għal kull dritt spettanti lill-eccipjenti kontra l-atturi.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-Awtorità għat-Trasport f'Malta, li permezz tagħha gie except illi:

Preliminarjament, l-atturi kollha jridu juru l-interess ġuridiku individwali tagħhom.

Preliminarjament ukoll, l-atturi għandhom jistabbilixxu b'mod esplicitu l-bażi tal-premessi u t-talbiet tagħhom b'mod li l-Awtorità intimata tkun tista tiddefendi ruħha aħjar u għalhekk ukoll qiegħda tirrizerva li tressaq aktar eccezzjonijiet permissibbli ġialadarba l-atturi jidentifikaw l-bażi tal-azzjoni tagħhom.

Preliminarjament ukoll, safejn jidher li l-azzjoni tal-atturi hija msejsa sabiex b'xi mod tannulla l-effetti tar-rizultat tal-proċess tas-sejha in kwistjoni, allura l-atturi kellhom a dispożizzjoni tagħhom rimedji speċjali emergenti mill-artikolu 98 u 106 tal-Liġi Sussidjarja 601.09, liema rimedji l-atturi għażlu li ma jeżerċitawx u allura huma prekluzi issa milli jmexxu b'din l-azzjoni li għandha titqies irritwali u inammissibli.

Preliminarjament ukoll, u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjoni enumerata tlieta, din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex ġurisdizzjoni sabiex tiddeċiedi din il-vertenza stante li sħarriġ rigwardanti sejhi għal offerti għal konċessjonijiet pubbliċi jaqgħu fil-ġurisdizzjoni espressa tal-Bord ta' Revizjoni dwar Kuntratti Pubbliċi.

Preliminarjament, fil-każ li l-azzjoni esperita hija dik ai termini tal-artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta allura l-istess hija milquta bid-dekadenza ta' sitt xhur.

Fil-mertu ma hemm assolutament xejn x'tiċċensura f'dak li għamlet l-Awtorità intimata u dan wara kollox ġie diġà kkonfermat kemm mill-PCRB u mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) fil-proċeduri fl-ismijiet *Blue Lagoon Ferry Co-Op Limited (Reġ n° 127)*; *Clyde Muscat*; *Lawrence Azzopardi u Ian Azzopardi v. L-Awtorità għat-Trasport f'Malta u Comino Ferries Co-op Limited (Reġ n° 118) (Rik App Nru: 102/2020)* deċiżi fit-8 ta' Awwissu 2020.

Fil-mertu wkoll l-Awtorità intimata ma kkaġunat l-ebda dannu u dan kif sejjer jiġi ampjament ippruvat waqt is-smiegħ ta' dawn il-proċeduri.

Mingħajr preġudizzju d-danni qegħdin jiġu kkontestati u jridu jiġu pruvati skond il-liġi.

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat illi fl-udjenza tat-28 ta' Awwissu 2021 din il-Qorti ordnat l-allegazzjoni tal-atti tal-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 109/2020 fl-ismijiet premessi.

Rat in-noti rispettivament ipprezentanti minn Alexander Caruana, Luzzu Cruises Ltd u Hornblower Company Limited, permezz ta' liema ċedew l-atti tal-kawża.

Rat illi fl-udjenza tat-28 ta' Settembru 2021 il-partijiet irregistraw qbil fis-sens illi l-provi u d-deċiżjoni tal-Qorti għandhom f'dan listadju jkunu limitati għall-ewwel tlett talbiet.

Semgħet ix-xhieda.

Rat l-atti allegati.

Rat li l-kawża thalliet għas-sentenza bil-fakoltà li l-partijiet iressqu nota ta' sottomissjonijiet finali.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet finali.

Semgħet it-trattazzjoni finali.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat illi permezz ta' din l-azzjoni l-atturi qegħdin ifittxu li jiksbu dikjarazzjoni li l-*Port Notice* No. 01/2020 Ref: TM/PYD/32/19 datata 13 ta' Jannar 2020 tikser il-liġi u konsegwentment qegħdin jitolbu li din il-*Port Notice* tiġi dikjarata nulla, invalida u mingħajr effett fil-liġi. L-atturi qegħdin jitolbu wkoll dikjarazzjoni ta' nullità tal-*Concession Agreement for the Public Service Concession for the Provision of Passenger Ferry Services Between Malta and Comino* datat 25 t'Ottubru 2019 bejn l-Awtorità konvenuta u l-koperattiva konvenuta. Permezz tat-tielet talba l-atturi qegħdin jitolbu dikjarazzjoni dwar ksur tal-obbligi tal-Awtorità konvenuta ai termini tal-Artikoli 1 u 4 tar-Regolament 3577/92 dwar il-kabotaġġ marittimu. It-tieni u t-tielet talba huma konsegwenzjali għall-ewwel talba.

Kemm l-Awtorità konvenuta kif ukoll il-Koperattiva konvenuta, laqgħu għall-azzjoni attriċi billi ressqu *sia* eċċezzjonijiet ta' natura preliminari kif ukoll eċċezzjonijiet fil-mertu. Il-konvenuti eċċepew illi preliminarjament għandha ssir il-prova tal-interess ġuridiku tal-atturi kollha. Fit-tieni lok ġie eċċepit illi din il-Qorti m'għandiex ġuridizzjoni sabiex tistħarreg il-validità ta' sejha pubblika ai termini tal-Artikolu 469A(4). Ġie eċċepit ukoll illi l-atturi pproċedew b'din il-kawa mingħajr ma eżawrew ir-rimedji ordinarji lilhom disponibbli fit-termini tal-Artikoli 98 u 106 tal-Legislazzjoni Sussidjarja 601.09. Il-konvenuti eċċepew ukoll illi l-azzjoni ai termini tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta hija perenta billi ddekorra t-terminu hemm preskritt għall-intavolar tal-azzjoni.

Il-Fatti

Il-fatti saljenti ta' dan il-każ jistgħu jiġu sintetizzati hekk:

- 27 ta' Mejju 2019 – ħarġet sejha pubblika intitolata "*Request for proposals for a public service concession contract for the provision of passenger ferry services*"

between Malta and Comino". Fuq dan id-dokument hemm indikat li l-applikazzjonijiet kellhom jidhlu sa mhux aktar tard mit-28 ta' Ġunju 2019;

- 7 ta' Ġunju 2019 – deher fil-ġurnal lokali Malta Independent artikolu fejn kien qiegħed jingħad li l-Gvern kien ħareġ sejha pubblika għall-provvista ta' servizz ta' traġitt bil-vapur bejn Malta u Kemmuna. Il-kelliem għall-awtorità konvenuta spjega li l-konċessjoni kienet ser tingħata għal perjodu ta' 15-il sena u li dan is-servizz ser jingħata *priority berthing*. L-iskop wara l-introduzzjoni ta' tali servizz hu sabiex it-trasport lejn u minn Kemmuna jiġi regolarizzat permezz ta' skeda u tariffi fissi. L-istess artiklu jkompli jgħid illi dan is-servizz ma kienx sejjer jostakola jew iwaqqaf lill-provvedituri tas-servizz li jaħdmu bla skeda fil-qasam privat;
- 2 ta' Awwissu 2019 – l-Awtorità konvenuta rrakkomandat lill-intimata Comino Ferries Co-op Limited bħala r-rebbieħa tal-konċessjoni. Dan l-avviż ġie ppublikat fuq www.etenders.gov.mt fl-4 t'Awwissu 2019;
- 25 ta' Ottubru 2019 – l-intimati daħlu f'Concession Agreement għall-provvista tas-servizz;
- 13 ta' Jannar 2020 – l-Awtorità intimata ħarġet *Port Notice No 01/2020* fejn spjegat illi l-proċess tal-konċessjoni kien intemm b'suċċess u li s-servizz il-ġdid kien sejjer jibda jingħata b'effett mill-25 ta' Jannar 2020. Ġie ndikat ukoll li dan is-servizz kien sejjer jopera fuq bażi ta' "*exclusive right to provide scheduled passenger ferry services by sea*" fuq rotta bejn Malta u Kemmuna u li dan is-servizz kien sejjer igawdi minn *priority berthing*;
- 22 ta' Jannar 2020 – in kawtela tad-drittijiet tagħhom l-atturi talbu l-ħruġ ta' mandat t'inibizzjoni bin-numru 109/2020 fl-ismijiet premissi;
- 22 ta' Jannar 2020 – il-Qorti laqgħet provvizorjament it-talba għall-ħruġ tal-mandat;

- 14 ta' Frar 2020 – il-Qorti ċaħdet it-tieni talba u laqgħet l-ewwel talba limitatament u b'hekk żammet lill-Awtorità intimata milli ddaħħal fis-seħħ il-*Port Notice*.
- 30 ta' Settembru 2020 – l-atturi intavolaw ir-rikors li bih taw bidu għall-proċeduri ta' lllum.

L-atturi kkonfermaw li da parti tagħhom dawn tal-lum huma l-uniċi proċeduri li ntavolaw. Ma hadux passi quddiem il-Bord ta' Revizjoni dwar kuntratti pubbliċi.

Stabbiliti l-fatti saljenti ta' dan il-każ, il-Qorti sejra tgħaddi minnufih sabiex tittratta l-eċċezzjonijiet preliminari sollevati mill-Awtorità konvenuta li jekk pruvati għandhom iservu sabiex joqtlu l-azzjoni attriċi fil-mertu.

Nuqqas ta' Ġurisdizzjoni

L-atturi laqgħu billi eċċepew illi l-azzjoni odjerna mhijiex waħda dwar sħarriġ ta' għemil amministrattiv mwettaq mill-Awtorità intimata iżda hija azzjoni mmirata lejn li jiġi stabbilit jekk l-aġir tal-Awtorità konvenuta huwiex konformi mad-dritt Komunitarju senjatament ir-Regolament numru 3577/92 dwar il-kabotaġġ marittimu.

Eżaminati l-atti tal-kawża, il-motivazzjoni tal-atturi wara dawn il-proċeduri u t-tir tagħhom kif rispekkjat fl-ewwel talba, il-Qorti tqis illi minkejja l-fatt li l-atturi qegħdin jittentaw ilibbsu libsa differenti lil din l-azzjoni, il-kawża tibqa' essenzjalment waħda dwar sħarriġ ta' għemil amministrattiv. Permezz tal-ewwel talba l-atturi qegħdin jitolbu dikjarazzjoni li l-*Port Notice* No. 01/2020 Ref: TM/PYD/32/19 datata 13 ta' Jannar 2020 tikser il-liġi u konsegwentment qegħdin jitolbu li din il-*Port Notice* tiġi dikjarata nulla, invalida u mingħajr effett fil-liġi. Sabiex tistabbilixxi jekk tabilhaqq il-*Port Notice* jiksirx il-liġi, il-Qorti triq neċessarjament tisharreg l-għemil amministrattiv li wassal għall-ħruġ ta' dak il-*Port Notice*.

Il-baži tal-*Port Notice* hija s-sejha pubblika permezz ta' liema l-Awtorità konvenuta sejjhet fuq il-pubbliku sabiex jagħmel l-offerta tiegħu għall-provvista tas-servizz minnha meħtieġ. Fis-

sentenza tagħha fl-ismijiet Associated News Group Limited vs L-Awtorità tat-Turiżmu ta' Malta et deċiża minn din il-Qorti diversament preseduta fit-30 ta' Ġunju 2020, il-Qorti għamlet is-segweni osservazzjonijiet in kwantu n-natura ta' sejha pubblika:

Illi l-Qorti tqis li s-sejha pubblika għal offerti hija proċess li jgħodd fih it-tressiq ta' talba jew aktar (min-naħa ta' min irid jikkonkorri) minn naħa waħda u t-teħid ta' deċiżjonijiet tekniċi u amministrattivi min-naħa l-oħra. Il-proċess imiss ukoll il-mod kif awtorità pubblika tmexxi l-biċċa l-kbira mill-ħidma tagħha u kif tintrabat ma' terzi fit-twettiq tas-setgħat li l-liġi tagħtiha. Fuq kollox, ir-riżultat tas-sejha pubblika huwa l-għoti ta' kuntratt li jitlob li, qabel l-għoti tiegħu, isir studju u evalwazzjoni li minnhom infushom ifissru eżerċizzju ta' għażliet u tqabbil, ikunu kemm ikunu ċari u stretti l-kundizzjonijiet tas-sejha;

Illi fil-qasam tad-Dritt Amministrattiv dwar is-setgħa tal-amministrazzjoni pubblika li tidhol f'kuntratti jew sejhat pubbliċi għall-għoti ta' kuntratti, ilu żmien jingħad li "... there are clear limits, to be determined by the courts, upon the common law powers of the Crown to enter into contracts: for the Crown, like other public authorities, may not fetter itself by contract from exercising its discretion over the discharge of essential governmental functions. But this is a principle of public law of general application rather than one confined to the Crown. The absence of a statutory power should not in itself be a conclusive reason for a refusal by the courts to entertain proceedings in which it was alleged, for example, that a contractor had been removed without a hearing from a list of approved government contractors because the Minister believed that the contractor had breached the terms of the Government's incomes policy, or that companies were excluded from submitting tenders on the basis of manifestly arbitrary considerations"⁹;

Illi, fi żminijiet eqreb għal-lum huwa magħruf sew kemm l-amministrazzjoni pubblika ddur għall-kuntratti biex twettaq

---

⁹ J M Evans De Smith's Judicial Review of Administrative Action (4th Edit) pp. 288 – 9

il-ħidma tagħha u kif tinħass il-ħtieġa li mgiebet l-istess amministrazzjoni pubblika f'dan il-qasam tkun kif imiss u 'l fuq minn kull suspett. F'dan ir-rigward jingħad li: "Contractual obligations are not enforceable by judicial review, unless the question is whether the contracting authority has exceeded its powers. The government's contractual business is now so vast that it is easily tempted to use it for ulterior purposes, as mentioned earlier. It is a source of great power, which has been called a 'new prerogative'. Contracts have now come to play a large part in the mechanism of public services .. ..Contract, it is said, 'has replaced command and control as the paradigm of administration". Such contracts will not always be designed for enforcement by legal sanctions, since in many cases administrative pressure will be the natural remedy"¹⁰. B'mod partikolari, fejn jidhlu s-sejħat pubbliċi għall-offerti fuq livell komunitarju, l-istess awturi jiktbu li "European Union law imposes an elaborate and strict regime on the procurement contracts of public authorities, if they exceed a certain value, in order that competition may be free and fair and without discrimination. .. .. 'Public authorities' is given an extended meaning, including not only ministers, government departments and local authorities but also 'bodies governed by public law'. The scope of this definition is therefore similar to that of judicial review"¹¹;

Fil-każ illi għandha quddiemha l-Qorti l-lum, il-fatti li taw lok għall-kawża odjerna huma naxxenti minn deċiżjoni tal-Awtorità konvenuta li toħroġ sejħa pubblika għall-għoti ta' servizz. Dan kollu jinkwadra perfettament fl-ambitu tal-Artikolu 469A(2) tal-Kap. 12 liema disposizzjoni taqra hekk:

(2) *F'dan l-artikolu –*

"egħmil amministrattiv" tfisser il-ħruġ ta' kull ordni, liċenza, permess, warrant, deċiżjoni jew ir-rifjut għal talba ta' xi persuna li jsir minn awtorità pubblika, iżda ma

---

¹⁰ H W R Wade & C F Forsyth Administrative Law (11th Edit, 2014) pp 673 – 4

¹¹ Ibid. pp. 676 – 7 u ara wkoll C C Turpin & P Brown Government Procurement & Contracts (2nd Edit, 1989), f'pp 214 u 217

tinkludix xi haġa li ssir bl-għan ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni interna fl-istess awtorità:

Stabbilit illi l-azzjoni odjerna tinkwadra bħala waħda fit-termini tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12, imiss issa li l-Qorti tgħaddi sabiex tistharreg il-kwistjoni tal-ġurisdizzjoni tagħha sabiex tiddeciedi din il-kawża. F'dan il-każ isib applikazzjoni l-Artikolu 469A(4) tal-Kap. 12 liema disposizzjoni tipprovdi illi:

(4) Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu ma għandhomx japplikaw meta l-mod ta' kontestazzjoni jew ta' ksib ta' rimedju dwar xi att amministrattiv partikolari quddiem qorti jew tribunal jigi provdut dwaru f'xi ligi oħra.

Il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-7 t'April 2003 fl-ismijiet Victor Attard et vs ic-Chairman tal-Awtorità tal-Ippjanar. F'dan il-każ l-atturi applikaw għall-permess sabiex jiżviluppaw il-proprjetà tagħhom biss waqt li l-Awtorità akkordat il-permess lill-ġirien tal-atturi caħdet l-applikazzjoni tal-atturi. Aggravati b'din id-deċiżjoni l-atturi talbu li l-Awtorità tiġi misjuba responabbli għad-danni. L-Awtorità konvenuta laqgħet billi eċċepiet in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni tal-Qorti ordinarja għaliex qalet li l-ġurisdizzjoni esklussiva hija tal-Bord ta' l-Appell dwar l-Ippjanar. Fis-sentenza tagħha tat-23 t'Ottubru 1998 l-Ewwel Qorti laqgħet l-ewwel eċċezzjoni u ddikjarat li ma kelliex kompetenza sabiex tieħu konjizzjoni tat-talbiet attriċi. Sar appell u fis-sentenza tagħha l-Qorti tal-Appell qalet hekk:

9. Issa fil-kaz odjern, l-atturi appellanti qeghdin jeżercitaw azzjoni ta' stharrig gudizzjarju ta' azzjoni amministrattiva skond l-artikolu 469A tal-Kap. 12. Dana l-artikolu jagħti ġurisdizzjoni lil Prim'Awla tal-Qorti Civili li jistharrgu l-validità ta' ghemil amministrattiv f'kazijiet specifici imsemmija fl-istess despożizzjoni. Ta' min isemmi hawn li fost il-limitazzjonijiet għall-eżercizzju ta' azzjoni simili (ta' judicial review) wiehed isib is-subartikolu 4. li jgħid hekk: "Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu ma għandhomx japplikaw meta l-mod ta' kontestazzjoni jew ta' ksib ta' rimedju dwar xi att amministrattiv partikolari quddiem qorti jew tribunal jigi provdut dwaru f'xi ligi oħra."

Hu dan appuntu li gara fil-kaz odjern. L-Att imsemmi tal-1992, ezattament fl-artikolu 36 u 37, kien joffri rimedju ghad-dewmien lamentat mill-appellanti – rimedju li ma utilizzawx. Skond dan is-subartikolu (4) la darba l-appellanti kellhom provdut rimedju “b’ligi ohra” l-artikolu 469A ma baqghax applikabbli. Ghalhekk il-gurisdizzjoni specjali li jistabbilixxu l-istess artikolu 469A sfat nieqsa.

10. Ghalhekk il-konkluzjoni li waslet ghaliha l-ewwel Qorti u cioè fejn iddikjarat ruhha inkompetenti li tiehu konjizzjoni tat-talbiet tidher legalment korretta.”¹²

Fil-kaz in diżamina għandhom japplikaw l-Artikolu 98 u 106 tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta’ Konċessjoni (L.S. 601.09) liema disposizzjonijiet jaqraw hekk:

98. Kandidati prosepttivi jistgħu, gurnata qabel id-data tal-għeluq ta’ sejha għal kompetizzjoni, jipprezentaw rikors b’raġunijiet quddiem il-Bord ta’ Reviżjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi:

(a) sabiex jiġu mwarba jew jiġi żgurat t-twarrib ta’ deċiżjonijiet inkluzi l-klawsoli li jkun fih d-dokument ta’ akkwist u nori ta’ kjarifika meħuda illegalment f’dan l-istadju jew li huma ppruvati li jkunu impossibbli li jitwettqu; jew

(b) sabiex jiġu determinati kwistjonijiet relatati mas-sottomissjoni ta’ offerta pemezz ta’ pjattaforma tal-akkwist elettoniku tal-gvern; jew

(ċ) sabiex jitneħħew speċifikazzjonijiet tekniċi, ekonomiċijew finanzjarji diskriminatorji li jkunu prezenti fis-sejha għal kompetizzjoni, fid-dokument ta’ konċessjonijiet, fin-noti ta’ kjarifikazzjonijiet jew f’kwalunkwe dokument ieħor relatat mal-proċedura tal-għoti ta’kuntratt; jew

---

¹² Ara wkoll: **Richard Zammit vs Chairman ta’ l-Awtorita’ ta’ l-Ippjanar**, Qorti tal-Appell, 31 ta’ Mejju 2002; **Topcat Holdings Limited vs Eurostyle Limited et**, Prim’Awla tal-Qorti Ċivili, 23 ta’ Frar 2022 – mhux appellata

(d) sabiex jiġu kkoreġut żbalji jew sabiex jitneħħew ambigwitajiet ta' xi frażi jew klawżola partikolari inklużi fis-sejha għal kompetizzjoni, fid-dokument ta'konċessjonijiet, fin-noti ta' kjarifikazzjonijiet jew f'kwalunkwe dokument ieħor relatat mal-proċedura tal-għoti ta' kuntratt; jew

(e) sabiex tiġi kkanċellata s-sejha għal kompetizzjoni fuq il-bażi li s-sejha għal kompetizzjoni tikser kwalunkwe liġi jew li x'aktarx tikser xi liġi partikolari jekk il-ksur ikompli.

106. Kull offerent jew kull persuna, li jkollhom jew li darba kellhom interess jew li ssirilhom ħsara jew li jirriskjaw li ssirilhom ħsara bi ksur allegat jew b'xi deċiżjoni meħuda inkluż l-għoti propost fil-ksib ta' kuntratt, ir-rifjut ta' offerta jew it-tħassir ta' sejha għal offerta, wara li jiskadi l-perjodu tal-pubblikazzjoni, jistgħu jipprezentaw appell permezz ta' oġġezzjoni quddiem il-Bord ta' Reviżjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi, li għandu jkun fih, b'mod ċar ħafna, r-raġunijiet għall-ilmenti tagħhom.

L-applikabilità ta' dawn id-disposizzjonijiet ġiet mistħarrġa mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha tal-10 t'Awwissu 2020 fl-ismijiet Blue Lagoon Ferry Co-op Limited et vs l-Awtorità għat-Trasport f'Malta et. Tajjeb jingħad illi din is-sentenza trattat l-istess kuntratt ta' konċessjoni mertu ta' dawn il-proċeduri. Il-Qorti qalet hekk:

15. Il-fatt li r-reg. 113 innifsu jgħid illi rikors għal dikjarazzjoni ta' ineffettività ta' kuntratt jista' jitressaq minn "parti interessata jew offerent" juri illi mhux biss min ikun tefa' offerta jitqies li għandu l-interess meħtieġ. Ukoll ir-reg. 118, li jikkontempla termini differenti għal rikors magħmul minn offerent jew minn kandidat u rikors magħmul "f'kull każ ieħor", ikompli juri illi biex parti tista' titqies li jkollha interess mhux bilfors trid tkun offerent jew kandidat. Li hu meħtieġ hu li l-parti li tressaq ir-rikors turi x'inhu l-vantaġġ li qiegħda tfittex li tikseb, jew x'inhi l-ħsara li qiegħda tfittex li tevita, bit-talba tagħha.

16. Fil-każ tal-lum l-Appellenti kien ikollhom l-interess li trid il-liġi li kieku, ukoll jekk ma tefgħux offerta, seħħilhom juru li dan kien minħabba fin-nuqqasijiet fil-forma tal-avviż, li fuqu qegħdin isejsu l-appell.

Fil-każ illi għandha quddiemha l-Qorti l-lum, jidher ċar illi l-atturi kellhom rimedju illi l-atturi stess ikkonfermaw illi m'ezawrewx. Rimedju li kienu jikkwalifikaw għalih bħala parti nteressata għaliex anki jekk l-atturi ma ressqux offerta, xorta setgħu jitolbu rimedju taħt il-premessa li kellhom ħsara x'jevitaw. Jekk kienux jirnexxu fil-mertu hija kwistjoni separata.

L-atturi ma segwewx il-proċedura dettata mil-liġi fil-mument opportun. Kien jispetta lill-atturi li jsegwu l-proċess bir-reqqa jew li għall-anqas jinkarigaw lil min jifhem sabiex jiggwidahom. L-atturi però m'għamlu xejn minn dan. Jistqarru li straħu fuq il-fatt li l-kelliem għall-Awtorità konvenuta spjega li s-servizz il-ġdid ma kienx ser iwaqqaf lill-operaturi privati milli jkomplu joffru servizz. Saħansitra, Christopher Magro għall-attriċi Barbarossa Excursions Ltd xehed illi "*meta rajt l-avviż fil-gazzetta ma rajtx li kelli bżonn insib iktar dettalji għalkemm rajt il-priority berthing. Jien ma qistx illi se jiġi minsus id-dritt tiegħi.*"¹³

Dan in-nuqqas kalami jew aħjar din it-traskuraġni u nuqqas ta' diligenza da parti tal-atturi ma tistax issa tintuża minnhom biex jittantaw jiżgwidaw lil din il-Qorti dwar in-natura tal-azzjoni f'tentattiv illi l-azzjoni tiġi meqjusa bħala waħda li taqa' fil-ġurisdizzjoni generali ta' dawn il-Qorti.

Ferm il-premess, il-Qorti ssib illi din il-Qorti kif adita m'għandiex il-ġurisdizzjoni sabiex tistħarreġ il-mertu tal-ilment u għaldaqstant lanqas ma jibqa' skop illi tinoltra fil-mertu tal-bqija tal-eċċezzjonijiet preliminari.

Għalhekk u għal dawn ir-ragunijiet, din il-Qorti qegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi filwaqt illi tilqa' t-tielet eċċezzjoni sollevata minn Comino Ferries Co-op Limited u r-raba' eċċezzjoni sollevata mill-Awtorità ta' Malta għat-Trasport, tiddikjara li

---

¹³ A fol. 314

m'għandiex ġurisdizzjoni sabiex tisma' u tiddeċiedi din il-kawża. Konsegwentment tastjeni milli tiegħu konjizzjoni ulterjuri tal-bqija tat-talbiet u tal-eċċezzjonijiet.

L-ispejjeż ta' din il-kawża għandhom jithallsu mill-atturi fi kwoti ndaq bejniethom.

IMHALLEF

DEP/REG